

הפרשה נוספת לחובות מסופקים

מבוא

1. לאור הסיכונים המבניים שבתיקי החבויות של התאגידים הבנקאיים, יפרישו התאגידים הבנקאיים, בנוסף להפרשות לחובות מסוימים שנקבעו כמסופקים, הפרשה נוספת שתבסס על איכות תיק החבויות בכל תאגיד בנקאי, דהיינו במתכונת דיפרנציאלית.

הגדרות

2. "ארצות פחות מפותחות" - ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית (ראה נספח ג');

"ענף" - לפי הגדרת ענפי המשק בנספח ב' להוראה זו, המבוססת על הרשימה שבהוראה מס' 831 בקובץ "הוראות הדיווח לפיקוח על הבנקים".

מאפייני סיכון (4/98) (4/99) (2/02)

3. לצורך הוראה זו מוגדרים מאפייני הסיכון של תיק החבות, כדלקמן:

(א) מידע כספי על הלווה

חבות חריגה בתחום זה הינה החבות של לווה שלגביו התאגיד הבנקאי לא מקיים את הוראה מס' 317 (מידע כספי בתיקי הלווים). לעניין זה, ניתן להפחית מהחבות את סכומי הניכויים לפי סעיף 5 להוראה מס' 313.

(ב) חבויות של אנשים קשורים

חבות חריגה בתחום זה הינה כל חבות (על בסיס מאוחד) החורגת מהמגבלות על חבויות של אנשים קשורים (הוראה מס' 312) ושלא הותרה לפי אישור ספציפי.

(ג) ריכוזיות חבות לפי לווה או קבוצת לווים

כל חריגה מהמגבלות על חבות לתאגיד הבנקאי של לווה, של קבוצת לווים או של קבוצת לווים נשלטת (הוראה מס' 313) תיחשב חבות חריגה לעניין הוראה זו, גם אם הותרה לפי הוראות המעבר או לפי אישור המפקח. אולם אם לווה מסוים חורג הן כלווה והן כקבוצת לווים או כקבוצת לווים נשלטת לא תיחשב החריגה פעמיים.

(ד) ריכוזיות חבויות ענפית

(1) כאשר סך כל החבויות של ענף מסוים לתאגיד בנקאי (על בסיס לא מאוחד), עולה על 20% מסך כל חבויות הציבור לתאגיד הבנקאי, ייחשב עודף זה כחבות חריגה לצורך הוראה זו. לעניין זה, "חבות" - חבות, כמשמעותה בהוראה מס' 313, למעט השקעות במניות, למעט 100% מסך כל ההתחייבויות (לרבות מותנות) של התאגיד הבנקאי למתן אשראי או להוצאת ערבות ולמעט ערבויות שנתן הלווה לצד שלישי להבטחת אשראי שקיבל הצד השלישי מהתאגיד הבנקאי.

(2) לצורך מאפיין סיכון זה:

(א) סכום רכיבי החבות עליהם חלה ערבות המדינה במסגרת עידוד הבנייה למגורים, ישוקלל בשיעור של 65%. שקלול זה יותר רק לאחר שהתאגיד

הבנקאי וידא את קיום תנאי כתב ערבות המדינה. לעניין זה, "ערבות המדינה" - ערבות המדינה למימון בניה למגורים לפי אישור ועדת הכספים של הכנסת במתכונת ערבות המדינה שאושרה בימים 21.6.94, 16.1.96 ו-18.12.1997.

(ב) ערבות בנקאית למשתכן שניתנה על פי חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה - 1974 (להלן - ערבות מכר), תשוקלל בשיעור של 60% אם טרם נמסרה הדירה למשתכן, ובשיעור של 20%, לאחר מסירת הדירה למשתכן.

(3) בבנק למשכנתאות, ריכוזיות חבויות ענפית תחושב ביחס לס"כ חבויות הציבור בתוספת 20% מן האשראי לציבור שאינו על אחריות הבנק (היינו, למכנה יתווספו 20% כאמור).

(4) לצורך חישוב ריכוזיות חבויות ענפית יותרו ניכויים אלה:

(א) תאגיד בנקאי שלו "עודף יחס הון מזערי", יהא רשאי לנכות מן החבות החריגה סכום בהיקף של עד פי שניים מעודף ההון, ובלבד שלקבוצה הבנקאית אליה הוא משתייך עודף יחס הון מזערי ושניכוי העודף האמור, ייעשה בכל תאגיד, לפי היחס שבין הונו של התאגיד לבין הון הקבוצה. לצורך קביעת הניכוי המותר לחברת האם, ינוכו מהונה, גם השקעות בחברות הבנות העוסקות במתן אשראי שאוחדו בדוחות הכספיים של התאגיד הבנקאי ואם לחברות הבנות אין עודף יחס הון כאמור, רשאית החברה האם לנכות את מלוא הסכום. לעניין פסקה זו:

"יחס הון מזערי" - כמשמעותו בהוראה מספר 311 בנושא "יחס הון מזערי";

"עודף יחס הון מזערי" - יחס ההון הקיים בפועל בתאגיד בנקאי, בניכוי 10 נקודות אחוז, ובתאגיד בנקאי שהמפקח קבע לו יחס הון מזערי נדרש גבוה מ-9%, יבוא במקום 10 נקודות אחוז כאמור, יחס ההון המזערי שקבע המפקח בתוספת 2 נקודות אחוז.

(ב) תאגיד בנקאי רשאי לנכות מהחבות הענפית, סכומים שניתן להפחיתם כאמור בסעיף 5 להוראה מספר 313 (מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים), ובלבד שניכוי כאמור כנגד ערבויות מכר, ייעשה לפני שקלול ערבויות המכר האמור בסעיף 3(ד)(2)ב. (הניכוי יתבצע מהמונה בלבד).

(ג) תאגיד בנקאי רשאי לנכות מהחבות של ענף הבינוי את הסכום המהוון של השכירות בגין נדל"ן מניב שמושכר לבנק או לממשלת ישראל, ובלבד:

(1) שסכום השכירות האמור משועבד לתאגיד הבנקאי ושניתן להיפרע ממנו אם אין הלקוח עומד בתנאי החבות;

(2) שקיימת התחייבות בלתי חוזרת של השוכר לשלם את דמי השכירות במישרין לתאגיד הבנקאי ;

(3) שלא ניתן להפסיק את השכירות לפני תום תקופת השכירות.

(ד) תאגיד בנקאי רשאי לנכות מהחבויות של ענף הבינוי, חבויות לתאגיד הבנקאי, של חברה שאינה עוסקת בבניה בישראל, המיועדות לרכישת נדל"ן מחוץ לישראל (לעניין זה, "ישראל" - לרבות יהודה, שומרון וחבל עזה).

(ה) חובות בעייתיים

כל חבות המסווגת כחוב בעייתי, לפי הוראה מס' 314 (טיפול בחובות בעייתיים), תיחשב כחבות חריגה לצורך הוראה זו, למעט:

- (1) חוב שסווג כחוב בהשגחה מיוחדת, כשהסיבה לסיווג האמור הינה שחלק אחר של החבות הוגדר כחוב בעייתי בסיווג אחר ;
- (2) חוב שאורגן מחדש, אם הלווה עמד בהסדר במשך חמש שנים או במשך מחצית התקופה שנקבעה בהסדר, הנמוך ביניהם. בחישוב תקופת העמידה בהסדר אין לכלול את התקופה בה הלווה פטור מפירעון כלשהו על חשבון החבות ;
- (3) חלק של חבות לגביו נעשתה הפרשה לחוב מסופק ;
- (4) ריבית על חוב מסופק וריבית על חוב שאינו נושא הכנסה ;
- (5) חבות המכוסה בביטחונות מהסוגים המפורטים בסעיף 5 להוראה מס' 313 (מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים) ;
- (6) הלוואות לדיור בבנקים למשכנתאות, לגביהן נעשית הפרשה לחובות מסופקים על בסיס עומק הפיגור בתשלומי הלוויים.

(ו) חבויות של ארצות פחות מפותחות

ההפרש בין שווי החבויות של לוויים מארצות פחות מפותחות (לפי נספח ג'), כפי שרשום בספרי התאגיד הבנקאי, לבין שוויון בשוק הפיננסי הבינלאומי, ייחשב כחבות חריגה לצורך הוראה זו.

על אף האמור לעיל, הפרש כאמור לא ייחשב כחבות חריגה אם ההלוואה ניתנה כהשתתפות במסגרת אשראי שמרכז ה -

International Finance Corporation (Washington)

או ה - Inter - American Investment Corporation (Washington).

לעניין פסקה זו, "חבות" - כמשמעותה בהוראה מס' 313, לרבות חבות של מדינה ושל בנק.

(ז) ריכוזיות לפי עומק פיגור

חבות חריגה בתחום זה, הינה כאשר יתרת ההלוואות לדיור, שבגינן נעשתה הפרשה לפי עומק הפיגור (בניכוי ההפרשה), עולה על 1.5% מסך כל יתרות ההלוואות לדיור. המונחים בסעיף קטן זה, נגזרים מהנספח להוראה מס' 314 (חובות בעייתיים בהלוואות לדיור בבנק למשכנתאות).

(ח) מימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים

חבות חריגה בתחום זה הינה כל חבות (על בסיס לא מאוחד) החורגת מהמגבלות המפורטות בסעיף 4 להוראה בדבר מימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים (הוראה מס' 323).

חישוב ההפרשה הנוספת (2/02) (4/99)

4. (א) ההפרשה הנוספת לפי הוראה זו תחושב כשיעור מהחבות החריגה לפי מאפייני סיכון שונים כמפורט לעיל. בנספח א' להוראה זו מפורטים השיעורים של ההפרשה הנוספת.
- (ב) בגין חבות חריגה חייב התאגיד הבנקאי ליצור הפרשה נוספת במלוא השיעור הנדרש, ברבעון שבו התהוותה החריגה.
- (ג) חישוב ההפרשה הנוספת בגין מאפייני הסיכון השונים, למעט ריכוזיות אשראי ענפית, ריכוזיות לפי עומק הפיגור ומימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים, ייערך לפי כל לווה בנפרד. אם תוקטן החריגה בגין אותו לווה או בגין ענף, תוקטן ההפרשה בגינם.
- (ד) אם אצל לווה מסוים יש חריגות במאפייני סיכון שונים יחוברו התוספות להפרשה לפי המאפיינים השונים, אולם הסכום של ס"כ ההפרשה הנוספת בגין אותו לווה לא יעלה על 10% מהחבות החריגה הגבוהה ביותר.
- (ה) לגבי חבות שבגין מאפיין סיכון מסוים שלה הופרשה הפרשה נוספת, אין צורך להפריש שוב בגין אותו מאפיין סיכון. כמו כן, אין צורך להפריש הפרשה נוספת בגין חלק של חבות שלגביו הופרשה הפרשה ספציפית.
- (ו) בוטל.

תחולה

5. הוראה זו חלה על חבויות במשרדי התאגיד הבנקאי בישראל בלבד.

הפרשה כללית

6. התאגידים הבנקאיים ימשיכו לקיים את יתרת ההפרשה הכללית שנצטברה לפי ההוראות הקודמות, בסכום שאינו עולה על 1% מס"כ חבויות הלקוחות ליום 31.12.91 כשהיתרה תתואם לאינפלציה.

דיווח (2/02)

7. תאגיד בנקאי שהפריש הפרשה נוספת לפי הוראה זו, ידווח על כך לפיקוח על הבנקים, אחת לרבעון, תוך פירוט מרכיבי ההפרשה הנוספת, לפי מתכונת הדיווח של הוראה מס' 809 בהוראות הדיווח לפיקוח על הבנקים.

הוראות מעבר (4/99)

8. על אף האמור בהוראה זו, תאגיד בנקאי אינו חייב להפריש הפרשה נוספת בגין חריגה ממגבלות סעיף 4(א) (2) להוראה מספר 323 (מימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים), בגין סכומי חריגה כאמור בסעיף 6 לאותה הוראה, וזאת עד לתאריך 1.1.2005 ובלבד שלא נתן אשראי נוסף למימון רכישת אמצעי שליטה בתאגיד הבנקאי הנרכש.

שיעורים לחישוב ההפרשה לפי מאפייני סיכון

(סעיף 4(א))

מאפיין הסיכון   **הגדרת חבות חריגה**   **שיעור לחישוב ההפרשה הנוספת מהחבות החריגה**

		מידע כספי	1.
	העדר דוח כספי	על הלווה	
	(כמתחייב מהוראה מס' 317)		
		א. ריצפת חבות לפי הוראה מס' 317	
2%		עד פי 5 ממרצפה זו	
3%		ב. תוספת בין פי 5 לפי 10 מרצפה זו	
4%		ג. תוספת מעל פי 10 מרצפה זו	
		ההפרשה הכוללת היא סך ההפרשות בכל מדרגה.	
		חבויות אנשים	2.
	חבויות אנשים קשורים	קשורים	
	(לפי הוראה מס' 312)		
6%		א. חריגה ממגבלות של מרכיב בקבוצה ¹	
6%		ב. חריגה ממגבלות של כלל אנשים קשורים	
		ריכוזיות חבות	3.
	חבות לווה/קבוצת	לפי לווה/	
	לווים (לפי הוראה	קבוצת לוויים	
	מס' 313)		
		א. לווה מעל 15% מההון ²	
		ב. קבוצת לוויים מעל 30% מההון ²	
		ג. קבוצת לוויים נשלטת מעל 50% מההון ²	
		ד. 6 הלוויים הגדולים : מעל 135% מההון	
	<u>חבות חריגה</u>		
	10 X תקרת חבות		

¹ לא תיעשה הפרשה בגין אותו איש קשור פעמיים, פעם כמרכיב בקבוצה ובפעם הנוספת כחלק מכלל האנשים הקשורים.

² לא תיעשה הפרשה בגין אותו לווה פעמיים, פעם כלווה ובפעם נוספת כחלק מקבוצת לוויים או מקבוצת לוויים נשלטת.

שיעור לחישוב ההפרשה הנוספת
מהחבות החריגה

הגדרת חבות חריגה

מאפיין הסיכון

4. **ריכוזיות חבויות** חבויות של ענף מסוים (לפי נספח ב') :
ענפית **אחוז מס"כ חבויות הציבור**
3%	א. מעל 20% ועד 25%
4%	ב. מעל 25% ועד 30%
8%	ג. מעל 30%
- ההפרשה הכוללת היא סך ההפרשות בכל מדרגה.
5. **חובות בעייתיים** חובות בעייתיים לפי הוראה מס' 314
1%	א. חובות בהשגחה מיוחדת
2%	ב. חובות בפיגור זמני
3%	ג. חובות שאורגנו מחדש
4%	ד. חובות שאינם נושאים הכנסה
6. **חבויות של LDC** ההפרש שבין שווי החבות בספרי הבנק לבין שווייה בשוק פיננסי בינלאומי.
- 100%
7. **ריכוזיות לפי עומק פיגור** יתרת ההלוואות לדיור שבגינן הופרשה הפרשה ספציפית מזערית לפי עומק הפיגור, העולה על 1.5% מס"כ ההלוואות לדיור
- 4%
8. **מימון רכישת אמצעי שליטה בתאגידים** (לפי הוראה מס' 323)
4%	א. חריגה ממגבלה על רכישת אמצעי שליטה בכלל התאגידים.
4%	ב. חריגה ממגבלה על רכישת אמצעי שליטה בתאגידים בנקאיים

רשימת ענפי המשק

(סעיף 3(ד))

שם הענף

1. חקלאות
2. תעשיית מכונות, ציוד חשמלי ואלקטרוני
3. תעשיית מתכת ומוצריה
4. תעשיית גומי ופלסטיק
5. כרייה, תעשייה כימית ומוצרי נפט
6. תעשיית נייר, הוצאה לאור ודפוס
7. תעשיית עץ ומוצריו
8. תעשיית טקסטיל, הלבשה ועור
9. תעשיית מזון, משקאות וטבק
10. תעשייה ומסחר ביהלומים
11. בינוי, נדל"ן ותעשייה ומסחר של מוצרי בנייה
12. חשמל ומים
13. מסחר (למעט מסחר ביהלומים ובמוצרי בנייה)
14. בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
15. תחבורה ואחסנה
16. תקשורת ושירותי מחשב
17. שירותים פיננסיים
18. שירותים עסקיים אחרים
19. שירותים ציבוריים וקהילתיים
20. **ריכוזיות אשראי צולבת**
סך כל תנועות ההתיישבות

ארצות פחות מפותחות (LDC)

Table 1. Classification of economies by income and region, 2003

Income Group	Subgroup	<i>Sub-Saharan Africa</i>		<i>Asia</i>		<i>Europe and Central Asia</i>		<i>Middle East and North Africa</i>		<i>Latin America and the Caribbean</i>		
		<i>East and Southern Africa</i>	<i>West Africa</i>	<i>East Asia and Pacific</i>	<i>South Asia</i>	<i>Eastern Europe and Central Asia</i>	<i>Rest of Europe</i>	<i>Middle East</i>	<i>North Africa</i>			
<i>Low-Income</i>		Angola Burundi Comoros Congo, Dem. Rep. Eritrea Ethiopia Kenya Lesotho Madagascar Malawi Mozambique Rwanda Somalia Sudan Tanzania Uganda Zambia Zimbabwe	Benin Burkina Faso Cameroon Central African Rep. Chad Congo, Rep. Cote d'Ivoire Equatorial Guinea Gambia, The Ghana Guinea Guinea-Bissau Liberia Mali Mauritania Niger Nigeria S'ao Tom'e And Principe Senegal Sierra Leone Togo	Cambodia Indonesia Korea, Dem. Rep. Lao PDR Mongolia Myanmar Papua New Guinea Solomon Islands Vietnam	Afghanistan Bangladesh Bhutan India Nepal Pakistan	Armenia Azerbaijan Georgia Kyrgyz Republic Moldova Tajikistan Ukraine Uzbekistan		Yemen, Rep.		Haiti Nicaragua		
	<i>Middle income</i>	<i>Lower</i>	Namibia South Africa Swaziland	Cape Verde	China Fiji Kiribati Marshall Islands Micronesia Fed. Sts. Philippines Samoa Thailand Tonga Vanuatu	Maldives Sri Lanka	Albania Belarus Bosnia and Herzegovina Bulgaria Kazakhstan Macedonia, FYR. Romania Russian Federation Turkmenistan Yugoslavia, Fed. Rep.	Turkey	Iran, Islamic Rep. Iraq Jordan Syrian Arab Rep. West Bank and Gaza	Algeria Djibouti Egypt, Arab Rep. Morocco Tunisia	Belize Bolivia Colombia Cuba Dominican Republic Ecuador El Salvador Guatemala Guyana Honduras Jamaica Paraguay Peru St. Vincent and the Grenadines Suriname	
		<i>Upper</i>	Botswana Mauritius Mayotte Seychelles	Gabon	American Samoa Malaysia Palau		Croatia Czech Rep. Estonia Hungary Latvia Lithuania Poland Slovak Rep.	Isle of Man	Lebanon Oman Saudi Arabia	Libya Malta	Antigua and Barbuda Argentina Barbados Brazil Chile Costa Rica Dominica Grenada Mexico Panama Puerto Rico St. Kitts and Nevis St. Lucia Trinidad and Tobago Uruguay Venezuela	
		<i>Subtotal:</i>	155	25	23	22	8	26	2	9	7	33

עדכונים			
תאריך	פרטים	גרסה	חוזר 06 מס'
9/3/86	חוזר מקורי		1244
22/1/89	עדכון		1392
6/7/89	עדכון		1424
8/91	שיבוץ בהוראות ניהול בנקאי תקין	1	-----
11/11/91	עדכון	2	1532
21/7/92	עדכון	3	1583
11/1/92	עדכון	4	1610
27/3/95	עדכון (נספח ג')	4	1761
22/10/95	עדכון	5	1778
7/11/95	עדכון (עמ' 3)	6	1782
12/95	גרסה מחדשת של קובץ ניהול בנקאי תקין	6	-----
20/11/96	עדכון	7	1838
3/8/97	עדכון	8	1880
30/12/97	הקפאת תחילה		1902
26/4/98	עדכון	9	1919
28/4/99	עדכון	10	1972
6/2/02	עדכון	11	2068
15/12/02	עדכון (נספח ג')	12	2094